Ålands landskapsregering

Asiakirjan nimi	Kirjeen nro
LAUSUNTO	39 Rk1
Asian nro	Päiväys
ÅLR 2025/3145	15.5.2025

Viite
5.5.2025 päivätty lausuntopyyntönne

Yhteyshenkilö
Hallintopäällikkö John Eriksson

Eduskunnan hallintovaliokunta

hav@eduskunta.fi

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi

Yleistä

Eduskunnan hallintovaliokunta pyysi 5.5.2025 Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta lausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi (HE 16/2025 vp). Lausunto oli annettava viimeistään 15.5.2025.

Maakunnan hallitus antoi esitysluonnoksesta lausunnon (ÅLR 2024/5024, 57 Rk1) sisäministeriölle 15.8.2024, ja voi todeta, että suuri osa siitä, mitä maakunnan hallitus tuolloin toimivaltakysymyksiin liittyen lausui, on otettu huomioon esityksessä, ja että näiltä osin vuoropuhelu asian valmistelussa on toiminut hyvin.
Maakunnan hallitus antoi esityksestä lausunnot myös 16.4.2025 eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle (ÅLR 2025/2621, 27 Rk1) ja eduskunnan perustuslakivaliokunnalle (ÅLR 2025/2763, 28 Rk1), ja toi tuolloin esiin itsehallintojärjestelmään liittyviä jäljellä olevia kysymyksiä ja näkökohtia, joita ei ole otettu huomioon, tai jotka on tarpeen ottaa huomioon. Lausuntonaan eduskunnan hallintovaliokunnalle maakunnan hallitus viittaa näissä aiemmissa lausunnoissaan esiin tuotuihin seikkoihin.

Maaneuvos Katrin Sjögren

Ministeri Ingrid Zetterman

Ålands landskapsregering

LIITTEET

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen esitysluonnoksesta sisäministeriölle 15.8.2024 antama lausunto (ÅLR 2024/5024, 57 Rk1)

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle esityksestä 16.4.2025 antama lausunto (ÅLR 2025/2621, 27 Rk1)

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen eduskunnan perustuslakivaliokunnalle esityksestä 16.4.2025 antama lausunto (ÅLR 2025/2763, 28 Rk1)

TIEDOKSI

Ahvenanmaan maakuntapäivät, itsehallintopoliittinen lautakunta

Maaherra Marine Holm-Johansson

Kansanedustaja Mats Löfström

Sisäministeriö

Valtiovarainministeriö

Liite

Ålands landskapsregering

Asiakirjan nimi	Kirjeen nro
LAUSUNTO	57 Rk1
Asian nro	Päiväys
ÅLR 2024/5024	15.8.2024

Viite
Sisäministeriön 3.7.2024 päivätty lausuntopyyntö (VN/27332/2023)

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@gov.fi
Elina.rydman@gov.fi

Yhteyshenkilö
Hallintopäällikkö John Eriksson

Asia

LAUSUNTO EHDOTUKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE UUTTA RAHAPELIJÄRJESTELMÄÄ KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Yleistä

Sisäministeriö pyysi 3.7.2024 Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta lausunnon ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi (VN/27332/2023). Lausunto on annettava viimeistään 18.8.2024.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus korostaa ensinnäkin sitä, että se pohjimmiltaan edelleen kannattaa rahapelien toimilupajärjestelmän käyttöönottoa valtakunnassa, kunhan se ei puolestaan vaikuta Ahvenanmaan toimivaltaan eikä sen edellytyksiin säätää lakeja Ahvenanmaalla kyseisellä oikeudenalalla. Suomen hallituksen hallitusohjelman tavoite, jonka mukaan esitys valmisteltaisiin yhteistyössä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa, jotta varmistetaan lisenssimallin vaikutukset Ahvenanmaahan ja Ahvenanmaan itsehallinnon rahoitukseen, ei valitettavasti ole toteutunut. Tämä ja kesälomakaudelle ajoittunut lyhyt lausuntoaika ovat hankaloittaneet maakunnan hallituksen mahdollisuuksia analysoida ja arvioida kattavasti ehdotuksen vaikutuksia Ahvenanmaan erityisasemaan ja itsehallinnon rahoitukseen. Sen, että ehdotusta ei ole valmisteltu yhdessä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa, tulisi käydä ilmi esityksestä, koska sen tekstistä muuten tulee harhaanjohtava, ja koska Ahvenanmaan maakunnan hallituksen epävirallisesti valmistelun aikana esiin tuomiin toimivaltakysymyksiin ei myöskään ole vastattu eikä niitä ole otettu huomioon esityksessä.

Suhde Ahvenanmaan itsehallintolakiin ja Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan välinen toimivallan jako

Arpajaislainsäädäntö kuuluu itsehallintolain 18 §:n 6 kohdan yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä lain 18 §:n 22 kohdan elinkeinotoimintaa koskevien säännösten nojalla maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 18 §:n 25 kohdan mukaan maakuntapäivillä on lainsäädäntövalta myös asioissa, jotka koskevat teon rangaistavaksi säätämistä ja rangaistuksen määrää, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta. Pykälän 26 kohdan mukaan

maakuntapäivillä on lainsäädäntövalta myös asioissa, jotka koskevat uhkasakon asettamista ja tuomitsemista sekä muiden pakkokeinojen käyttöä, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta. Maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan kuuluvissa asioissa hallintotoimivalta ja budjettivalta kuuluvat itsehallintolain 23 ja 44 §:n nojalla Ahvenanmaan viranomaisille. Maakunnan itsehallintolaissa säädetty toimivalta on yksinomainen siinä mielessä, että eduskunnan säätämä laki ei tule voimaan Ahvenanmaalla siltä osin kuin asia kuuluu maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan. Ottaen huomioon itsehallintolain toimivallanjakosääntelyn ja korkeimman oikeuden ratkaisun KKO 2005:27, valtakunnan lakia voidaan soveltaa vain siltä osin kuin arpajais- tai rahapelitoimintaa on toimeenpantu tai markkinoitu valtakunnassa. Valtakunta ei saa myöskään hyväksyä sellaista lainsäädäntöä, jolla on vaikutusta Ahvenanmaan mahdollisuuksiin säätää lailla ja säännellä maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan kuuluvaa oikeudenalaa.

Itsehallinnon perusteet ja terminologiaa

Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolaissa säädetään. Ahvenanmaan perussäädökset, eli Ahvenanmaan itsehallintolaki ja Ahvenanmaan maanhankintalaki (ÅFS 1957:7), hyväksytään molemmat omassa lainsäätämisjärjestyksessään. Niitä voidaan muuttaa tai ne voidaan kumota vain perustuslainsäätämisjärjestyksessä ja eduskunnan ja maakuntapäivien yhtäpitävin päätöksin. Näistä perussäädöksistä ei myöskään voi poiketa muutoin kuin samassa lainsäätämisjärjestyksessä. Vaikeutettu lainsäätämisjärjestys merkitsee sitä, että Ahvenanmaan perussäädösten voimassaolo on vain osittain johdettavissa Suomen perustuslaista. Itsehallintolain voimassaolo oman säätämisjärjestyksen kautta voidaan johtaa edelliseen itsehallintolakiin vuodelta 1951 ja sitä edeltäneeseen vuoden 1920 itsehallintolakiin. Ensimmäisen itsehallintolain ohella itsehallinnon oikeusperusta muodostuu Ahvenanmaan sopimuksesta ja Kansainliiton päätöksestä, jotka antoivat Ahvenanmaalle kansainväliset takuut maakunnan itsehallinnosta ja Suomelle suvereniteetin Ahvenanmaahan nähden. Jo silloin kun ensimmäinen itsehallintolaki hyväksyttiin perustuslainsäätämisjärjestyksessä, mihin viitataan myös Ahvenanmaan sopimuksessa, itsehallintolaki sai perustuslakiin verrattavan hierarkkisen aseman. Tämän perusteella esityksen muotoilu ”*Ahvenanmaan maakunnalla on perustuslain 120 §:n mukaan itsehallinto sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolaissa erikseen säädetään*” on harhaanjohtava. Ahvenanmaan itsehallinto ei perustu Suomen perustuslakiin, vaan itsehallintolaki on omanlaisensa laki (sui generis). Esityksessä käytetään myös ilmausta ”Manner-Suomi”, mikä ei vastaa itsehallintolainmukaista oikeaa terminologiaa. Myös Suomen perustuslakivaliokunta on aiemmissa lausunnoissaan vahvistanut tämän, ja sen sijaan olisi käytettävä ilmausta ”valtakunta” tai esim. ”muualta Suomesta” (ks. esim. PeVL 17/2021 vp). Valitettavasti virheellistä ilmaisua ”Manner-Suomi” on viime aikoina käytetty useissa lakiehdotuksissa, ja valtakunnan lainvalmisteluprosessissa käytettävä terminologia on yleisesti ottaen korjattava. Lisäksi maakunnan hallitus toteaa, että ruotsinkielisessä esitysehdotuksessa sopimusasetuksesta käytetään poikkeuksetta virheellistä ilmausta ”avtalsförordning” itsehallintolain 32 §:n mukaisen oikean ilmauksen ”överenskommelseförordning” sijaan.

Lainkäyttövallan ja sen soveltamisen erilaisia ja epäselviä määritelmiä

Rahapelilakiehdotuksen 1 §:n 3 momentin mukaan lakia sovelletaan valtakunnan alueella harjoitettavaan tai sinne suunnattuun rahapelitoimintaan. Itsehallintolain toimivallanjakosääntelyn ja korkeimman oikeuden ratkaisun KKO 2005:27 perusteella valtakunnan lakia voidaan sen sijaan soveltaa vain siltä osin kuin arpajais- tai rahapelitoimintaa on toimeenpantu tai markkinoitu valtakunnan alueella. Maakunnan hallitus katsoo, että on epäselvää, mitä valtakunnan alueella harjoitettavalla tai sinne suunnatulla rahapelitoiminnalla tarkoitetaan, ja että tämä ei myöskään käy tarkemmin ilmi esityksen perusteluista, ja että soveltamisalan laajentaminen kattamaan valtakunnan alueelle suunnatun rahapelitoiminnan on toimivallan ylittävää. Siihen nähden, että sääntelyn ei pitäisi koskea ahvenanmaalaisia rahapelien kuluttajia, sääntelystä tulee vielä epäselvempää, koska valtakunnalla on lainsäädäntövalta kuluttajansuojaan liittyvissä asioissa, ja koska esityksessä ei tehdä mitään eroa ahvenanmaalaisten ja valtakunnan alueella asuvien rahapelien kuluttajien välille. Rahapelilain toimivallan ja soveltamisalan selvyyden ja selkeyden kannalta, esim. rahapelilain 4 §:n 1 momentissa, tulisi poikkeuksetta käyttää käsitteitä valtakunta ja valtakunnan alueella asuvat kuluttajat. ”Valtakunnan alueelle suunnatun” rahapelitoiminnan määritelmän epäselvyys voi toimivallan ylittämisen lisäksi johtaa tarpeettomiin oikeusprosesseihin kaikissa rahapelilain soveltamistilanteissa.

Laajennettu maksujenestojärjestelmä

Jotta Ahvenanmaan itsehallintoa ja maakuntapäivien lainsäädäntövaltaa ei loukattaisi, tulee sekä jo olemassa olevan että nyt ehdotetun laajennetun maksujenestojärjestelmän, jonka nyt olisi tarkoitus koskea myös pelaajia, noudattaa itsehallintolain mukaista valtakunnan ja Ahvenanmaan välistä toimivallan jakoa. Maksutapahtumia ei saa estää, jos pelaajan kotipaikka on Ahvenanmaalla tai jos hän oleskelee Ahvenmaalla tai Ahvenanmaan lainkäyttövaltaan kuuluvalla aluksella. Maakunnan hallitus toteaa, että valtakunta ei voi estolistoja laatimalla tai muilla toimenpiteillä estää Ahvenanmaalla tai maakuntapäivien lainkäyttövaltaan kuuluvilla aluksilla oleskelevia ihmisiä käyttämästä PAF:in (Ålands penningautomatförening) tai muiden peliyhtiöiden pelipalveluita. Valtakunnan lainsäädännöllä ei myöskään voi ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka estäisivät maakuntapäiviä tulevaisuudessa esimerkiksi käyttämästä lainsäädäntövaltaansa siten, että Ahvenanmaalla ja maakuntakuntapäivien lainkäyttöalueella olevilla laivoilla otettaisiin käyttöön muille kuin valtakunnassa toimiville yksityisille toimijoille myönnettäviin lisensseihin pohjautuva säännelty pelimarkkina. Koska koko Suomi on yhtä ja samaa maksumaata, ainut tapa, jolla pelaajien maksujen estoja koskeva sääntely teknisesti voidaan toteuttaa siten, että toteutus ei ole ristiriidassa itsehallintolain kanssa, on näin ollen yksilön ja paikkatietojen jäljittäminen. Tämä taas puolestaan on kyseenalaista Suomen perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän suojan kannalta. Suomen perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuuden suojan perusteella maakunnan hallitus suhtautuu myös hyvin epäilevästi siihen, että rahapelilain 75 §:än ehdotettava pelaajia koskeva maksunestojärjestelmä olisi perustuslain mukainen, kun pelkkä rahapelien pelaaminen lisenssijärjestelmän ulkopuolella tai Ahvenanmaan lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella ei ole rangaistavaa. Nämä henkilöt ovat hankkineet laillisesti mahdolliset pelistä saatavat rahavoittonsa. Erityisesti henkilöitä, joiden kotipaikka on Ahvenanmaalla, Ahvenanmaalla oleskelevia

henkilöitä ja Ahvenanmaan lainkäyttövaltaan kuuluvilla aluksilla oleskelevia henkilöitä ei saa rajoittaa, koska valtakunnalla ei ole oikeutta ottaa käyttöön sellaista sääntelyä, joka vaikuttaa näiden henkilöiden perusoikeuksiin tai omaisuuteen rahavarojen muodossa. Suomen perustuslain 18 §:n perusteella valtakunta ei myöskään voi ottaa käyttöön sääntelyä, joka estää näiden henkilöiden oikeuden hankkia elantonsa laillisesti rahapelien avulla, ja siten rajoittaa heidän elinkeinovapauttaan.

Maakunnan hallitus vastustaa myös esitysehdotuksen toteamusta siitä, että perustuslakivaliokunnalla ei olisi ollut mitään huomautettavaa sääntelyn suhteesta Ahvenanmaan itsehallintoon silloin kun maksuliikenteen estot otettiin käyttöön (ks. esitysehdotus ja PeVL 46/2021 vp). Tämä toteamus ei pidä paikkaansa, sillä perustuslakivaliokunta vastusti perustuslaissa turvatun omaisuudensuojan nojalla lausunnossaan sellaista maksujen estoa koskevaa sääntelyä, joka koski pelaajille tapahtuvia maksuja, eikä perustuslakivaliokunta tosiasiassa suoranaisesti ottanut kantaa sääntelyn suhteeseen Ahvenanmaan erityisasemaan. Voidaan myös todeta, että perustuslakivaliokunnalla ei itsehallintolain mukaan ole mitään roolia Ahvenanmaan ja valtakunnan välisen lainsäädäntövallan jaon arvioinnissa, ja että perustuslakivaliokunta vastusti pelaajille tehtävien maksujen estoa, mikä vähensi tällaisen toimivalta-arvion tarvetta.

Verkkoliikenteen estojärjestelmän käyttöönotto

Jotta Ahvenanmaan itsehallintoa ja maakuntapäivien lainsäädäntövaltaa ei loukattaisi, nyt rahapelilain 78 §:än ehdotettava verkkoliikenteen estojärjestelmä on maksujenestojärjestelmän tapaan laadittava siten, että se on itsehallintolain mukainen. Verkkosivuja, verkkoliikennettä ja eri rajapintoja ei saa estää sellaisilta henkilöiltä, joiden kotipaikka on Ahvenanmaalla, tai jotka oleskelevat Ahvenanmaalla tai Ahvenanmaan lainkäyttövaltaan kuuluvilla aluksilla. Maakunnan hallitus toteaa, että myöskään itsehallintolain 18 §:n 22 kohdan perusteella, jossa säädetään, että elinkeinotoiminta kuuluu maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan, valtakunta ei voi ottaa käyttöön sellaista sääntelyä, jolla on vaikutusta luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden oikeuteen harjoittaa elinkeinoa Ahvenanmaalla tai joka rajoittaa sitä. Näin ollen Ahvenanmaalla niin pelaajilla, henkilöillä kuin verkkoyrityksilläkin on oltava mahdollisuus harjoittaa sellaista elinkeinoa, joka on laillinen Ahvenanmaan lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella. Näiden henkilöiden Suomen perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuuden suojan ja 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden perusteella myöskään valtakunta ei voi ottaa käyttöön sellaista sääntelyä, jolla rajoitettaisiin henkilöiden oikeutta hankkia toimeentulonsa vapaasti lain puitteissa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla, tai joka vaikuttaisi tähän oikeuteen.

Koska rahapelit ja niiden markkinointi eivät ole laittomia Ahvenanmaalla, valtakunnan viranomaiset eivät myöskään voi rajoittaa luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeuksia Ahvenanmaan lainkäyttövaltaan kuuluvilla alueilla. Sananvapauteen sisältyy Suomen perustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Sananvapaudella turvataan myös

kaupallista viestintää. Perustuslakivaliokunta on käytännössään vakiintuneesti katsonut, että sananvapauden suoja kattaa lähtökohtaisesti myös mainonnan ja markkinoinnin. Sen takia mainontaa ja markkinointia koskevan sääntelyn tulee täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset (ks. PeVL 40/2013 vp, s. 2, PeVL 6/2012 vp, s. 2—3, PeVL 17/2011 vp, s. 2, PeVL 21/2010 vp, s. 3—4 ja PeVL 3/2010 vp, s. 2). Valtakunta ei kuitenkaan voi ryhtyä sellaisiin lainsäädäntötoimiin tai muihin toimenpiteisiin, jotka estäisivät maakuntapäiviä vastaisuudessa käyttämästä lainsäädäntövaltaansa siten, että pääsy muiden kuin valtakunnassa hyväksyttyjen yksityisten rahapelitoimijoiden verkkosivuille, verkkoliikenteeseen ja eri rajapinnoille sekä näiden markkinointi estettäisiin Ahvenanmaalla ja Ahvenanmaan lainkäyttövaltaan kuuluvilla aluksilla.

Jo ehdotus rahapelilain 78 §:n muotoiluksi osoittaa, että sääntely on ristiriidassa itsehallintolain mukaisen lainsäädäntövallan jaon kanssa, ja rajoittaa selvästi sekä elinkeinon harjoittamista että sananvapautta Ahvenanmaalla: *”Verkkoyrityksen on suoritettava estotoimenpide viipymättä. Verkkoyrityksen on julkaistava ainakin seuraavat tiedot estettävällä sivulla: 1) sillä, jota estetään tarjoamasta rahapelejä, ei ole Suomen valvontaviranomaisen myöntämää lisenssiä, 2) sillä, jota estetään tarjoamasta rahapelejä, ei ole oikeutta rahapelien toimeenpanoon Suomessa …”.* Koska Ahvenanmaa kuuluu Suomeen, ja koska maakunnan hallitus on tosiasiallinen valvontaviranomainen Ahvenanmaalla toimeenpantavien ja markkinoitavien rahapelien osalta, muotoilu ei ole asianmukainen, vaan se kattaa virheellisesti myös Ahvenanmaan rahapelejä koskevan lainkäyttövallan.

Itsehallinnon rahoitus ja arpajaisvero

Arpajaistoiminnan verotuksen ei ole eduskunnan perustuslakivaliokunnan vuonna 1992 antaman lausunnon (ks. PeVL 9/1992 vp) mukaan katsottu olevan elinkeinovero. Perustuslakivaliokunta katsoi, että arpajaisvero on sen sijaan tuloveroa korvaava vero, joka näin ollen kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 49 §:n nojalla Ahvenanmaalla maksettujen arpajaisverojen rahamäärät palautetaan verotasoituksena Ahvenanmaan maakunnalle vuosittain valtion varoista. Ehdotus ei muuta tätä asiaa, vaan Ahvenanmaalla maksettava arpajaisvero palautetaan nykyiseen tapaan Ahvenanmaan maakunnalle verotasoituksena.

Ehdotuksen mukaan arpajaisvero nostettaisiin 12 prosentista 22 prosenttiin. Arpajaisveron perusteena oleva PAF:in tuotto on melko vakiintuneesti ollut suuruusluokaltaan noin 100 miljoonaa euroa useampana vuonna lukuun ottamatta koronapandemiasta johtunutta väliaikaista vähentymistä. Jos oletetaan tuottojen pysyvän ennallaan, arpajaisveron korotus lisää verotasoituksen määrää 10 miljoonan euron verran (12 miljoonasta 22 miljoonaan euroon). Valtiontaloudessa verotasoituksen kasvu kompensoituu vastaavan kokoluokan suuruisella arpajaisveron verotuottojen kasvulla.

Esityksen Ahvenanmaata koskevan kappaleen 4.3.3.7 mukaan uudistuksen myötä Ahvenanmaalta olisi mahdollista tarjota arpajaisveron alaisia rahapelejä pelattavaksi

valtakunnan toimilupajärjestelmässä. Itsehallintolain 49 §:n mukaisesti Ahvenanmaalla maksettavat arpajaisverot voivat muodostua myös valtakunnan toimilupajärjestelmän piirissä maksettavista arpajaisveroista. Käytännössä tässä on kyse sellaisten Ahvenanmaalle sijoittautuneiden toimiluvanhaltijoiden maksamista arpajaisveroista, jotka tarjoavat Ahvenanmaalta käsin rahapelejä valtakunnan toimilupajärjestelmän puitteissa.

Mainitusta kappaleesta käy ilmi myös, että tuloverolain 21 c §:ssä tarkoitetun peliyhteisöjen verovapauden kumoamisen takia PAF:ille maksuunpantava yhteisövero palautettaisiin Ahvenanmaan maakunnalle. Käytännössä maksuunpantu yhteisövero palautetaan kokonaan Ahvenanmaan maakunnalle, koska PAF on vapautettu suorittamasta kunnallisveroa Ahvenanmaalla Ahvenanmaan maakunnan kunnallisverolain (Kommunalskattelag (2011:119) för landskapet Åland) mukaan. Myös tältä osin verotasoituksen kasvu kompensoituu valtiolle vastaavan kokoluokan suuruisella yhteisöveron verotuottojen kasvulla.

PAF tilittää tuottonsa Ahvenanmaan maakunnalle jaettavaksi erilaisiin yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Arpajaisverokanan korottaminen ja yhteisöveron käyttöön ottaminen tarkoittavat sitä, että jos kaikki muu säilyy ennallaan, PAF:in tilittämät tuotot vähenisivät veronkorotuksia vastaavilla summilla. Tästä seurannee se, että PAF:in muun muassa yhdistysten tukemiseen käyttämät tuotot vähenevät, kun taas maakunnan itsehallintolain 49 §:n mukaisesta verotasoituksesta saamat tuotot kasvavat vastaavasti.

Verotasot vaihtelevat ajan myötä. Tässä tapauksessa verotasoituksen kasvu johtuu verotason tarkistuksesta ja yhteisöverovapauden kumoamisesta. Verotasojen tarkistukset eivät ole peruste tasoitusperusteen muuttamiselle, vrt. HE 145/2021 vp, joka koski arpajaisveron väliaikaista alentamista. Siksi PAF:in tuotot vähenevät verotason korotusta vastaavan määrän.

Esitysehdotuksen taloudellisia vaikutuksia valtiontalouteen koskevasta kappaleesta 4.3.2. voidaan päätellä, että itsehallintolain 46 §:n mukaisen tasoitusmäärän perusteena olevien valtion tulojen arvioidaan vähentyvän uudistuksen seurauksena. Tasoitusmäärän vähennys on arviolta noin 1–2 miljoona euroa vuodessa. Lisäksi maakunnan hallitus on todennut, että muiden toimijoiden kuin Veikkaus Oy:n toimilupa- ja valvontamaksut luultavasti käsitellään nettona valtion talousarviossa, joten nämä valtion tulot eivät sisälly tasoitusmäärän laskemisessa käytettävään tasoitusperusteeseen. Siksi tasoitusmäärän laskemisen perusteita on näiltä osin syytä tarkistaa.

Esitysehdotuksesta ei voi nimenomaisesti lukea sen vaikutuksista Ahvenanmaan talouteen, mutta ehdotukseen sisältyvien tietojen perusteella ja yllä mainitut seikat huomioon ottaen maakunnan hallitus arvioi, että tasoitusmäärä laskee pysyvästi. Ahvenanmaan maakunnan mahdollisuudet saada PAF:in tuottoja kolmannen sektorin rahoittamista varten vähenevät määrällä, joka vastannee suuruudeltaan itsehallintolain säännösten mukaan maksettavan verotasoitusmäärän kasvua.

Maakunnan hallituksen näkemykset

Yhteenvetona Ahvenanmaan maakunnan hallitus suhtautuu myönteisesti siihen, että valtakunta aikoo ottaa käyttöön rahapelitoiminnan lisenssijärjestelmän, kunhan sääntely ei ole ristiriidassa itsehallintolain lainsäädäntövallan jaon kanssa eikä vaikuta maakuntapäivien mahdollisuuksiin säännellä rahapelitoimintaa Ahvenanmaan lainkäyttöalueella eikä rajoita näitä mahdollisuuksia. Vaikka rahapelilakiehdotuksen 9 §:stä epäsuorasti käykin ilmi, että julkisoikeudelliset yhdistykset, kuten PAF, voivat saada rahapelitoimiluvan valtakunnassa, tämän tulisi käydä ilmi myös suoraan lakitekstistä tai ainakin pykälän perusteluista.

Maakunnan hallituksen saamien tietojen perusteella ei myöskään ole syytä olettaa, että ehdotetulla sääntelyllä ja rahapelien toimilupajärjestelmän toteuttamisella valtakunnassa, tasoitusmäärän alentamista lukuun ottamatta, olisi rakenteellisia kielteisiä vaikutuksia itsehallinnon, yleishyödyllisten tarkoitusten ja kolmannen sektorin rahoitukseen Ahvenanmaalla. Itsehallinnon tarkoituksena on ruotsin kielen sekä Ahvenanmaan kulttuurin ja tapojen säilyttäminen. Ahvenanmaan kulttuuri rahoitetaan pitkälti PAF:in ahvenanmaalaiselle yhteiskunnalle tuottamilla varoilla.

Selvyyden vuoksi Ahvenanmaan maakunnan hallitus korostaa, että nyt ehdotettu uudistus, jolla arpajaisveroa korotetaan 12 prosentista 22 prosenttiin, ja jolla Suomen valtion tulot ja siten myös verotasoitus kasvavat, ei itsessään ole itsehallintolain 47 §:n mukainen peruste tasoitusperusteen tarkistamiselle. Sen sijaan siltä osin kuin tasoituspohja rapautuu pysyvästi uudistuksen seurauksena, maakunnan hallituksen mielestä on tarpeen tarkastella itsehallintolain 47 §:n mukaisen tasoitusperusteen laskemisen perusteita.

Arpajaislainsäädäntö kuuluu itsehallintolain 18 §:n 6 kohdan yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä lain 18 §:n 22 kohdan elinkeinotoimintaa koskevien säännösten nojalla maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolaissa säädetty toimivalta on yksinomainen siinä mielessä, että eduskunnan säätämät lait eivät tule voimaan Ahvenanmaalla eivätkä valtakunnan viranomaisten toimenpiteet saa rajoittaa henkilöitä tai elinkeinonharjoittajia tai vaikuttaa heihin tai niihin niiltä osin, kuin asia tai toimenpide kuuluu maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan tai Ahvenanmaan lainkäyttövaltaan. Siksi maakunnan hallitus katsoo, että maksujenestojärjestelmä, tai ainakin ehdotus sen laajentamisesta koskemaan myös pelaajille maksettavia maksuja, verkkoliikenteen estojärjestelmä ja rahapelilain soveltamisalueen laajentaminen koskemaan *”valtakunnan alueelle suunnattua”* rahapelitoimintaa ovat toimivallan ylittäviä. Suomen perustuslain 12 §:ssä turvatun sananvapauden, 15 §:ssä turvatun omaisuuden suojan ja 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden perusteella ehdotettu sääntely voidaan myös kyseenalaistaa yleisellä tasolla, mutta erityisesti sellaisten luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden osalta, joiden kotipaikka on Ahvenanmaalla, tai jotka oleskelevat Ahvenanmaalla tai Ahvenanmaan lainkäyttövaltaan kuuluvilla aluksilla, koska nämä eivät harjoita sellaista toimintaa, joka olisi laitonta Ahvenanmaan lainkäyttövallan puitteissa.

Ålands landskapsregering

	Maaneuvos	Katrin Sjögren
	Ministeri	Ingrid Zetterman

LIITE: Maakunnan hallituksen 4.11.2021 päivätty lausunto perustuslakivaliokunnalle ja hallintovaliokunnalle koskien hallituksen esitystä HE 135/2021 vp arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (ÅLR 2021/8579)

TIEDOKSI: Ahvenanmaan maakuntapäivät,
itsehallintopoliittinen lautakunta
Maaherra Marine Holm-Johansson
Kansanedustaja Mats Löfström
Valtiovarainministeriö

Ålands landskapsregering

Asiakirjan nimi	Kirjeen nro
LAUSUNTO	27 Rk1
Asian nro	Päiväys
ÅLR 2025/2621	16.4.2025

Viite
10.4.2025 päivätty lausuntopyyntönne

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto

kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

Yhteyshenkilö
Hallintopäällikkö John Eriksson

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi

Yleistä

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto pyysi 4.4.2025 Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta lausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi (HE 16/2025 vp). Lausunto oli annettava viimeistään 16.4.2025. Myös eduskunnan perustuslakivaliokunta pyysi 10.4.2025 lausunnon, joka on annettava viimeistään 30.4.2025, joten tämä lausunto on tarkoitettu molemmille valiokunnille.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus korostaa ensinnäkin sitä, että se pohjimmiltaan edelleen kannattaa rahapelien toimilupajärjestelmän käyttöönottoa valtakunnassa, kunhan se ei puolestaan vaikuta Ahvenanmaan toimivaltaan eikä sen edellytyksiin säätää lakeja Ahvenanmaalla kyseisellä oikeudenalalla. Maakunnan hallitus antoi esitysluonnoksesta lausunnon (ÅLR 2024/5024, 57 Rk1) sisäministeriölle 15.8.2024, ja voi todeta, että suuri osa siitä, mitä maakunnan hallitus tuolloin toimivaltakysymyksiin liittyen lausui, on otettu huomioon esityksessä, ja että näiltä osin vuoropuhelu asian valmistelussa on toiminut hyvin. Tässä lausunnossa käsitellään ainoastaan itsehallintojärjestelmään liittyvät jäljellä olevat kysymykset ja näkökohdat, joita ei ole otettu huomioon, tai jotka on tarpeen ottaa huomioon.

Suhde Ahvenanmaan itsehallintolakiin ja Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan välinen toimivallan jako

Arpajaislainsäädäntö kuuluu itsehallintolain 18 §:n 6 kohdan yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä lain 18 §:n 22 kohdan elinkeinotoimintaa koskevien säännösten nojalla maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 18 §:n 25 kohdan mukaan maakuntapäivillä on lainsäädäntövalta myös asioissa, jotka koskevat teon rangaistavaksi säätämistä ja rangaistuksen määrää, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta. Saman pykälän 26 kohdan mukaan maakuntapäivillä on myös lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat uhkasakon asettamista ja tuomitsemista sekä muiden pakkokeinojen käyttöä, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta.

Maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan kuuluvissa asioissa hallintotoimivalta ja budjettivalta kuuluvat itsehallintolain 23 ja 44 §:n nojalla Ahvenanmaan viranomaisille. Maakunnan itsehallintolaissa säädetty toimivalta on yksinomainen siinä mielessä, että eduskunnan säätämä laki ei tule voimaan Ahvenanmaalla siltä osin kuin asia kuuluu maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan. Ottaen huomioon itsehallintolain toimivallanjakosääntelyn ja korkeimman oikeuden ratkaisun KKO 2005:27, valtakunnan lakia voidaan soveltaa vain siltä osin kuin arpajais- tai rahapelitoimintaa on toimeenpantu tai markkinoitu valtakunnassa. Valtakunta ei saa myöskään hyväksyä sellaista lainsäädäntöä, jolla on vaikutusta Ahvenanmaan mahdollisuuksiin säätää lailla ja säännellä maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan kuuluvaa oikeudenalaa.

Lainkäyttövallan ja sen soveltamisen erilaisia ja epäselviä määritelmiä
Rahapelilakiehdotuksen 1 §:n 3 momentin mukaan lakia sovelletaan valtakunnan alueella harjoitettavaan tai sinne suunnattuun rahapelitoimintaan. Harjoittaa-termi on uusi eikä sitä selitetä tarkemmin lakitekstissä eikä säännöskohtaisissa perusteluissa. Koska rahapelilain 4 §:n 1 momentin 3 ja 8 kohdat on nyt maakunnan hallituksen aiempien lainsäädäntövaltaa koskevien kommenttien perusteella muutettu ”rahapelien toimeenpanoksi valtakunnassa” ja ”markkinoinnin kohdistamiseksi valtakuntaan”, ja koska lakitekstistä ja säännöskohtaisista perusteluista käy nyt selvästi ilmi, että sääntely koskee vain valtakunnan kuluttajia, ja että koko Suomessa voimassa olevaa kuluttajalainsäädäntöä ei sovelleta rahapeleihin, myös rahapelilakiehdotuksen 1 §:n 3 momenttia tulisi itsehallintolain ja korkeimman oikeuden ratkaisun KKO 2005:27 mukaisen toimivallan jaon perusteella muuttaa vastaavalla tavalla. Jotta sääntelystä tulisi yhtenäistä ja selkeää rahapelilain soveltamisalan ja lain 4 §:n mukaisten rahapelien toimeenpanoa valtakunnassa ja markkinoinnin kohdistamista valtakuntaan koskevien määritelmien osalta, rahapelilain 1 §:n 3 momentin määritelmä ”*valtakunnan alueella harjoitettava tai sinne suunnattu rahapelitoiminta*” voitaisiin muuttaa ”*valtakunnassa toimeenpantavaksi tai valtakuntaan kohdistettavaksi rahapelitoiminnaksi*”. Jos tämä muutos tehdään, sääntelystä tulee yhtenäinen arpajaislain 1 §:n kanssa, jossa käytetään toimeenpanna-termiä.

Itsehallinnon rahoitus, arpajaisvero ja yhteisövero Maakunnan hallitus toteaa, että suuri osa maakunnan hallituksen aiemmista taloudellisia kysymyksiä koskevista näkemyksistä on otettu huomioon hallituksen esityksessä. Uudistuksesta johtuvan tasoitusmäärän muutoksen osalta maakunnan hallitus katsoo, että kirjauksia olisi tietyiltä osin selvennettävä.

Esityksen vaikutuksia valtiontalouteen koskevassa kappaleessa 4.3.2.1 olevan Veikkaus Oy:n nykyisiä tuottoja koskevan taulukon 4 ja valtion rahapelijärjestelmästä uudistuksen jälkeen saatavia tuottoja koskevan taulukon 5 perusteella voidaan päätellä, että itsehallintolain 46 §:n mukaisen tasoitusmäärän perusteena olevien valtion tulojen arvioidaan kasvavan väliaikaisesti vuosina 2026 ja 2027 ja sen jälkeen vähentyvän pysyvästi vuodesta 2028 alkaen uudistuksen seurauksena. Pysyvä vähennys johtuu siitä, että tasoituspohjaan sisältyviä valtion tuloja (Veikkauksen tuotto) siirtyy

verotasoitukseen sisältyviin veroihin (arpajaisvero ja yhteisövero). Tasoitusmäärän pysyvä vähennys on arviolta noin 1–2 miljoona euroa vuodessa.
Maakunnan hallitus toteaa, että taulukossa ei ole arviota muiden toimijoiden kuin Veikkaus Oy:n toimilupa- valvontamaksuista saatavien valtion tulojen tasosta.

Esitysehdotuksesta ei voi nimenomaisesti lukea sen vaikutuksista Ahvenanmaan talouteen, mutta ehdotukseen sisältyvien tietojen perusteella ja yllä mainitut seikat huomioon ottaen maakunnan hallitus arvioi, että tasoitusmäärä laskee pysyvästi. Kappaleessa 4.3.3.7 lukee, että: ”Uudistuksen ei arvioida lähtökohtaisesti muuttavan valtion tilinpäätöksen perusteita tasoitusmäärän suuruuteen vaikuttavalla tavalla, vaan mahdollisissa tasoituspohjan muutoksissa on valtion tilinpäätöksen rakenteellisten tekijöiden asemesta pikemminkin kysymys valtion tilinpäätökseen sisällytettävien suorien rahapelituottojen tulevasta kehityksestä.” Maakunnan hallitus katsoo, että uudistuksen myötä tasoituspohjaan sisältyviä valtion tuloja siirtyy verotasoitukseen sisältyviin veroihin. Uudistuksen arvioidaan lisäävän valtion tuloja, kun taas Ahvenanmaan osalta tasoitusmäärän arvioidaan sen myötä vähentyvän pysyvästi. HE 320/2018 vp:n sivulla 15 Ahvenanmaan itsehallintolain 47 §:n 2 momentin muuttamista koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että: ”*Pelkästään eri tuloryhmien keskinäisten suhteiden vaihtelu ei aiheuta 2 momentissa tarkoitettua muutosta. Kyseessä on valtion tulojen keskinäinen muutos esimerkiksi silloin, kun välittömien verojen kertymä alenee ja välillisten verojen vastaavasti kasvaa. Eri tuloerien suuruudessa tapahtuu aika ajoin luonnollista vaihtelua. Tasoitusperustetta ei ole syytä muuttaa tällaisen vaihtelun johdosta. Tasoitusperustetta ei ole syytä muuttaa myöskään silloin, kun eri verolajien tai valtion talousarvion tuloerien kesken tapahtuu siirtymiä. Tasoitusperusteen muutoksessa on kuitenkin otettava huomioon verotasoitukseen ja tasoitusperusteeseen sisältyvien verojen keskinäiset siirtymät, joiden taloudelliset vaikutukset ovat olennaisia.*”

Maakunnan hallituksen mielestä tasoitusmäärän pysyvä 1–2 miljoonan euron suuruinen vähennys vuodessa on merkittävä taloudellinen vaikutus, joka johtuu siitä, että uudistuksen myötä tasoituspohjaan sisältyviä valtion tuloja siirtyy verotasoitukseen sisältyviin veroihin. Tässä on siis kyse itsehallintolain 47 §:n 2 momentin mukaisesta valtion tilinpäätöksen perusteiden muuttumisesta tasoitusmäärän suuruuteen vaikuttavalla tavalla, joka siten on otettava huomioon arvioitaessa sitä, onko olemassa itsehallintolain 47 §:n 2–4 momentin mukaisia perusteita tasoitusperusteen muuttamiselle itsehallintolain 48 §:n mukaisen menettelyn mukaisesti.

Muilta osin maakunnan hallitus arvioi, että Ahvenanmaan maakunnan mahdollisuudet nostaa tuottoja julkisoikeudellisesta yhdistyksestä nimeltä Ålands penningautomatförening (PAF) kolmannen sektorin rahoittamista varten vähenevät määrällä, joka vastaa suuruudeltaan itsehallintolain säännösten mukaan maksettavan verotasoitusmäärän kasvua. Itsehallinnon tarkoituksena on ruotsin kielen

sekä Ahvenanmaan kulttuurin ja tapojen säilyttäminen. Ahvenanmaan kulttuuri rahoitetaan pitkälti PAF:in ahvenanmaalaiselle yhteiskunnalle tuottamilla varoilla.

Maaneuvos Katrin Sjögren

Ministeri Ingrid Zetterman

LIITTEET Ahvenanmaan maakunnan hallituksen esitysluonnoksesta sisäministeriölle 15.8.2024 antama lausunto (ÅLR 2024/5024, 57 Rk1)

TIEDOKSI Ahvenanmaan maakuntapäivät, itsehallintopoliittinen lautakunta

Maaherra Marine Holm-Johansson

Kansanedustaja Mats Löfström

Sisäministeriö
Valtiovarainministeriö

Ålands landskapsregering

Asiakirjan nimi	Kirjeen nro
LAUSUNTO	28 Rk1
Asian nro	Päiväys
ÅLR 2025/2763	16.4.2025

Viite
7.4.2025 päivätty lausuntopyyntönne

Yhteyshenkilö
Hallintopäällikkö John Eriksson

Eduskunnan perustuslakivaliokunta

PeV@eduskunta.fi

Asia

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi

Yleistä

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto pyysi 4.4.2025 Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta lausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi (HE 16/2025 vp). Lausunto oli annettava viimeistään 16.4.2025. Myös eduskunnan perustuslakivaliokunta pyysi 10.4.2025 lausunnon, joka on annettava viimeistään 30.4.2025, joten tämä lausunto on tarkoitettu molemmille valiokunnille.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus korostaa ensinnäkin sitä, että se pohjimmiltaan edelleen kannattaa rahapelien toimilupajärjestelmän käyttöönottoa valtakunnassa, kunhan se ei puolestaan vaikuta Ahvenanmaan toimivaltaan eikä sen edellytyksiin säätää lakeja Ahvenanmaalla kyseisellä oikeudenalalla. Maakunnan hallitus antoi esitysluonnoksesta lausunnon (ÅLR 2024/5024, 57 Rk1) sisäministeriölle 15.8.2024, ja voidaan todeta, että suuri osa siitä, mitä maakunnan hallitus tuolloin toimivaltakysymyksiin liittyen lausui, on otettu huomioon esityksessä, ja että näiltä osin vuoropuhelu asian valmistelussa on toiminut hyvin. Tässä lausunnossa käsitellään ainoastaan itsehallintojärjestelmään liittyvät jäljellä olevat kysymykset ja näkökohdat, joita ei ole otettu huomioon, tai jotka on tarpeen ottaa huomioon.

Suhde Ahvenanmaan itsehallintolakiin ja Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan välinen toimivallan jako

Arpajaislainsäädäntö kuuluu itsehallintolain 18 §:n 6 kohdan yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä lain 18 §:n 22 kohdan elinkeinotoimintaa koskevien säännösten nojalla maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 18 §:n 25 kohdan mukaan maakuntapäivillä on lainsäädäntövalta myös asioissa, jotka koskevat teon rangaistavaksi säätämistä ja rangaistuksen määrää, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta. Saman pykälän 26 kohdan mukaan maakuntapäivillä on myös lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat uhkasakon asettamista ja tuomitsemista sekä muiden pakkokeinojen käyttöä, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta.

Maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan kuuluvissa asioissa hallintotoimivalta ja budjettivalta kuuluvat itsehallintolain 23 ja 44 §:n nojalla Ahvenanmaan viranomaisille. Maakunnan itsehallintolaissa säädetty toimivalta on yksinomainen siinä mielessä, että eduskunnan säätämä laki ei tule voimaan Ahvenanmaalla siltä osin kuin asia kuuluu maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan. Ottaen huomioon itsehallintolain toimivallanjakosääntelyn ja korkeimman oikeuden ratkaisun KKO 2005:27, valtakunnan lakia voidaan soveltaa vain siltä osin kuin arpajais- tai rahapelitoimintaa on toimeenpantu tai markkinoitu valtakunnassa. Valtakunta ei saa myöskään hyväksyä sellaista lainsäädäntöä, jolla on vaikutusta Ahvenanmaan mahdollisuuksiin säätää lailla ja säännellä maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan kuuluvaa oikeudenalaa.

Lainkäyttövallan ja sen soveltamisen erilaisia ja epäselviä määritelmiä
Rahapelilakiehdotuksen 1 §:n 3 momentin mukaan lakia sovelletaan valtakunnan alueella harjoitettavaan tai sinne suunnattuun rahapelitoimintaan. Harjoittaa-termi on uusi eikä sitä selitetä tarkemmin lakitekstissä eikä säännöskohtaisissa perusteluissa. Koska rahapelilain 4 §:n 1 momentin 3 ja 8 kohdat on nyt maakunnan hallituksen aiempien lainsäädäntövaltaa koskevien kommenttien perusteella muutettu ”rahapelien toimeenpanoksi valtakunnassa” ja ”markkinoinnin kohdistamiseksi valtakuntaan”, ja koska lakitekstistä ja säännöskohtaisista perusteluista käy nyt selvästi ilmi, että sääntely koskee vain valtakunnan kuluttajia, ja että koko Suomessa voimassa olevaa kuluttajalainsäädäntöä ei sovelleta rahapeleihin, myös rahapelilakiehdotuksen 1 §:n 3 momenttia tulisi itsehallintolain ja korkeimman oikeuden ratkaisun KKO 2005:27 mukaisen toimivallan jaon perusteella muuttaa vastaavalla tavalla. Jotta sääntelystä tulisi yhtenäistä ja selkeää rahapelilain soveltamisalan ja lain 4 §:n mukaisten rahapelien toimeenpanoa valtakunnassa ja markkinoinnin kohdistamista valtakuntaan koskevien määritelmien osalta, rahapelilain 1 §:n 3 momentin määritelmä ”*valtakunnan alueella harjoitettava tai sinne suunnattu rahapelitoiminta*” voitaisiin muuttaa ”*valtakunnassa toimeenpantavaksi tai valtakuntaan kohdistettavaksi rahapelitoiminnaksi*”. Jos tämä muutos tehdään, sääntelystä tulee yhtenäinen arpajaislain 1 §:n kanssa, jossa käytetään toimeenpanna-termiä.

Itsehallinnon rahoitus, arpajaisvero ja yhteisövero Maakunnan hallitus toteaa, että suuri osa maakunnan hallituksen aiemmista taloudellisia kysymyksiä koskevista näkemyksistä on otettu huomioon hallituksen esityksessä. Uudistuksesta johtuvan tasoitusmäärän muutoksen osalta maakunnan hallitus katsoo, että kirjauksia olisi tietyiltä osin selvennettävä.

Esityksen vaikutuksia valtiontalouteen koskevassa kappaleessa 4.3.2.1 olevan Veikkaus Oy:n nykyisiä tuottoja koskevan taulukon 4 ja valtion rahapelijärjestelmästä uudistuksen jälkeen saatavia tuottoja koskevan taulukon 5 perusteella voidaan päätellä, että itsehallintolain 46 §:n mukaisen tasoitusmäärän perusteena olevien valtion tulojen arvioidaan kasvavan väliaikaisesti vuosina 2026 ja 2027, ja sen jälkeen vähentyvän pysyvästi vuodesta 2028 alkaen uudistuksen seurauksena. Pysyvä vähennys johtuu siitä, että tasoituspohjaan sisältyviä valtion tuloja (Veikkauksen tuotto) siirtyy

verotasoitukseen sisältyviin veroihin (arpajaisvero ja yhteisövero). Tasoitusmäärän pysyvä vähennys on arviolta noin 1–2 miljoona euroa vuodessa.
Maakunnan hallitus toteaa, että taulukossa ei ole arviota muiden toimijoiden kuin Veikkaus Oy:n toimilupa- valvontamaksuista saatavien valtion tulojen tasosta.

Esitysehdotuksesta ei voi nimenomaisesti lukea sen vaikutuksista Ahvenanmaan talouteen, mutta ehdotukseen sisältyvien tietojen perusteella ja yllä mainitut seikat huomioon ottaen maakunnan hallitus arvioi, että tasoitusmäärä laskee pysyvästi. Kappaleessa 4.3.3.7 lukee, että: ”Uudistuksen ei arvioida lähtökohtaisesti muuttavan valtion tilinpäätöksen perusteita tasoitusmäärän suuruuteen vaikuttavalla tavalla, vaan mahdollisissa tasoituspohjan muutoksissa on valtion tilinpäätöksen rakenteellisten tekijöiden asemesta pikemminkin kysymys valtion tilinpäätökseen sisällytettävien suorien rahapelituottojen tulevasta kehityksestä.” Maakunnan hallitus katsoo, että uudistuksen myötä tasoituspohjaan sisältyviä valtion tuloja siirtyy verotasoitukseen sisältyviin veroihin. Uudistuksen arvioidaan lisäävän valtion tuloja, kun taas Ahvenanmaan osalta tasoitusmäärän arvioidaan sen myötä vähentyvän pysyvästi. HE 320/2018 vp:n sivulla 15 Ahvenanmaan itsehallintolain 47 §:n 2 momentin muuttamista koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että: ”*Pelkästään eri tuloryhmien keskinäisten suhteiden vaihtelu ei aiheuta 2 momentissa tarkoitettua muutosta. Kyseessä on valtion tulojen keskinäinen muutos esimerkiksi silloin, kun välittömien verojen kertymä alenee ja välillisten verojen vastaavasti kasvaa. Eri tuloerien suuruudessa tapahtuu aika ajoin luonnollista vaihtelua. Tasoitusperustetta ei ole syytä muuttaa tällaisen vaihtelun johdosta. Tasoitusperustetta ei ole syytä muuttaa myöskään silloin, kun eri verolajien tai valtion talousarvion tuloerien kesken tapahtuu siirtymiä. Tasoitusperusteen muutoksessa on kuitenkin otettava huomioon verotasoitukseen ja tasoitusperusteeseen sisältyvien verojen keskinäiset siirtymät, joiden taloudelliset vaikutukset ovat olennaisia.*”

Maakunnan hallituksen mielestä tasoitusmäärän pysyvä 1–2 miljoonan euron suuruinen vähennys vuodessa on merkittävä taloudellinen vaikutus, joka johtuu siitä, että uudistuksen myötä tasoituspohjaan sisältyviä valtion tuloja siirtyy verotasoitukseen sisältyviin veroihin. Tässä on siis kyse itsehallintolain 47 §:n 2 momentin mukaisesta valtion tilinpäätöksen perusteiden muuttumisesta tasoitusmäärän suuruuteen vaikuttavalla tavalla, joka siten on otettava huomioon arvioitaessa sitä, onko olemassa itsehallintolain 47 §:n 2–4 momentin mukaisia perusteita tasoitusperusteen muuttamiselle itsehallintolain 48 §:n mukaisen menettelyn mukaisesti.

Muilta osin maakunnan hallitus arvioi, että Ahvenanmaan maakunnan mahdollisuudet nostaa tuottoja julkisoikeudellisesta yhdistyksestä nimeltä Ålands penningautomatförening (PAF) kolmannen sektorin rahoittamista varten vähenevät määrällä, joka vastaa suuruudeltaan itsehallintolain säännösten mukaan maksettavan verotasoitusmäärän kasvua. Itsehallinnon tarkoituksena on ruotsin kielen

sekä Ahvenanmaan kulttuurin ja tapojen säilyttäminen. Ahvenanmaan kulttuuri rahoitetaan pitkälti PAF:in ahvenanmaalaiselle yhteiskunnalle tuottamilla varoilla.

Maaneuvos Katrin Sjögren

Ministeri Ingrid Zetterman

LIITTEET Ahvenanmaan maakunnan hallituksen esitysluonnoksesta sisäministeriölle 15.8.2024 antama lausunto (ÅLR 2024/5024, 57 Rk1)

TIEDOKSI Ahvenanmaan maakuntapäivät, itsehallintopoliittinen lautakunta

Maaherra Marine Holm-Johansson

Kansanedustaja Mats Löfström

Sisäministeriö

Valtiovarainministeriö